

«Παρεμβαίνοντες...»

Αποκρίσεις σε υπεύθυνους Γονείς Ένότης 3: Ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν παιδιῶν

**β. Πῶς ἐπιτυγχάνεται ἡ ἠθικὴ ἀνάπτυξη
ἐνὸς παιδιοῦ ὅσο μεγαλώνει;**

Ἦδη εἶπαμε, ὅτι ξεκινᾶμε ἀπὸ ἀπλὰ καὶ ἐξαρτημένα ἀξιολογικὰ κριτήρια, γιὰ νὰ φθάσουμε στὴν ὠριμότητα σὲ ἠθικὲς ἀρχὲς ἐξελιγμένες καὶ ἐλεύθερες.

Εἶναι φυσικό, ὅτι γιὰ τὴν μικρὴ ἡλικία, μέχρι τὰ 4, ἓνα παιδί μαθαίνει νὰ συμπεριφέρεται ἀνάλογα μὲ τὶς ἐνθαρρύνσεις καὶ ἀπαγορεύσεις τοῦ περιβάλλοντός του. **Εἰδικότερα**, ἀνάλογα μὲ τὸ πόσο οἱ ἐπιθυμίες του βρίσκουν ἀπήχηση στὸ μητρικὸ πρόσωπο. **Εἶναι** προφανές, ὅτι εἶναι πολὺ σημαντικό στὴν μικρὴ ἀκόμη ἡλικία νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ τὸ ὅτι, κάθε μας ἀντίδραση κωδικοποιεῖται αὐτόματα καὶ ἀντιγράφεται ἀπὸ τὸ παιδί.

Ἔτσι, ἓνα παιδί τῆς προσχολικῆς ἡλικίας εἶναι σίγουρο, ὅτι ἀντιγράφει τὶς κινήσεις καὶ συμπεριφορὲς τῶν γονιῶν του ἢ τῶν ἐνηλίκων, μὲ τοὺς ὁποίους περισσότερο σχετίζεται καὶ ἐντυπωσιάζεται.

Στὴ σχολικὴ ἡλικία (6-10), τὸ παιδί μαθαίνει ὅλο καὶ περισσότερο, ἐφαρμόζει κανόνες στὸ παιχνίδι του καὶ ἐντάσσεται στὶς παρῆες συνομηλίκων. **Καταλαβαίνει** τὴν χρησιμότητα πλέον τῶν κανόνων αὐτῶν καὶ ἤδη ἀπὸ τὰ 9 του χρόνια σκέφτεται, ὅτι μπορεῖ καὶ νὰ τοὺς μεταβάλλῃ ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις... **Μέχρι** τὴν ἡλικία αὐτὴ ἀναγνωρίζει ἐπίσης, ὅτι εἶναι λογικὸ νὰ ὑπάρχει τιμωρία ἀνάλογα μὲ τὴ βαρύτητα τῆς κακῆς πράξης (ἀνυπακοή, ψέμα).

Φυσικά, τὰ ὅρια αὐτὰ δὲν εἶναι ἀπόλυτα καὶ ἐξαρθῶνται ἀπὸ τὴν ἰδιοσυγκρασία τοῦ κάθε παιδιοῦ. **Πάντως**, γύρω στὰ 7-8 χρόνια του, τὸ παιδί ταυτίζεται λίγο-λίγο μὲ τοὺς γονεῖς τοῦ ἰδίου φύλου καὶ ἀντιλαμβάνεται πιὸ συγκεκριμένα τὶς

ἠθικὲς ἀξίες. Ἔτσι, μέχρι τὰ 12-13 τὸ παιδί ἀπὸ τὴν ἀντιλήψεις τῶν γονιῶν του καὶ τὸ «πρέπει» ποὺ ἤξερε μέχρι τώρα γίνεται «θέλω ὅπως καὶ σύ». Δὲν ὑπάρχει ὅμως ἀκόμη αὐτονομία στὴν ἠθικὴ κρίση καὶ αὐτὴ θὰ συντελεστεῖ κατὰ τὰ ἐπόμενα χρόνια τῆς ἐφηβίας.

Ἡ αὐτονομία αὐτὴ θὰ διευκολυνθεῖ ἀπὸ τὴν στάση τῶν γονέων ποὺ θὰ πρέπει ἀπὸ τὴν μιὰ νὰ μποροῦν νὰ ἀποτελέσουν πρότυπα γιὰ τὸ παιδί, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ ἔχουν τὴν ὑπομονὴ νὰ ἀντέξουν καὶ τὶς ἀμφισβητήσεις του ποὺ θὰ τὸ ὀδηγήσουν στὶς προσωπικὲς κατακτήσεις. Ἀλλιῶς, ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ διαταραχὴ τῆς ἀνάπτυξής του.

Ἐδῶ εἶναι χρήσιμο νὰ εἰπωθεῖ, ὅτι συναντάει καμιά φορὰ κανεὶς σὲ οἰκογένειες χριστιανικὲς μιὰ αὐστηρότητα ποὺ δὲν ἐξυπηρετεῖ τὶς ἀρχές μας, ἀλλὰ τὴν ἀνασφάλεια καὶ ἀνωριμότητα τῶν γονιῶν. Τότε, δὲν λαμβάνονται ὑπόψη οἱ πραγματικὲς δυνατότητες τοῦ παιδιοῦ, γιὰ τὸ ὄριζονται στόχοι ἔξω ἀπὸ τὶς δυνατότητές του καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του.

Θυμᾶμαι τὴν περίπτωση μιᾶς μητέρας ποὺ χαστούκισε δημόσια τὴν κόρη της –Γυμνασίου– γιὰ νὰ τὴν ἀναγκάσει νὰ πάει στὸ Κατηχητικὸ... μὲ ἀποτέλεσμα, ἀπὸ ἀντίδραση τὸ παιδί, νὰ μὴν ξαναπάει καὶ νὰ περιπλανηθεῖ ἀργότερα μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

Ἐπίσης, οἱ γονεῖς μπορεῖ νὰ ἐπικαλοῦνται συνέχεια τὴν ἔννοια τοῦ καθήκοντος καὶ νὰ ἀσκοῦν ἔτσι μιὰ ψυχολογικὴ βία, διαστρεβλώνοντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὸ πραγματικὸ νόημα τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν. Εἶναι συχνὸ τότε, ἀργότερα νὰ ἀπορρίπτονται οἱ ἠθικὲς ἀντιλήψεις ποὺ ἐπιβλήθηκαν διὰ τῆς βίας καὶ παραβίασαν τὴν ἐλευθερία τοῦ παιδιοῦ. Ἀκόμη ὅμως καὶ νὰ μὴν γίνῃ αὐτό, δὲν βοηθεῖται τὸ ἄτομο νὰ ἀναπτύξει ὑγιᾶ προσωπικότητα.

Ὁ Παιδο-Ψυχίατρος
Ἐπεταί συνέχεια

11.8.2024 ἐκ. ἡμ.,

† Ἁγίου Μάρτυρος Εὐπλου, τοῦ Διακόνου